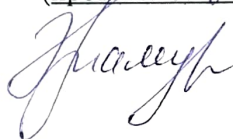

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра екології

Затверджено
на засіданні кафедри екології
біологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 8 від 9.02 р.)

Завідувач кафедри

Звенислава МАМЧУР

Силабус із навчальної дисципліни
АГРОЕКОЛОГІЯ,
що викладається в межах ОПП Екологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 101 Екологія

Львів- 2022

Назва курсу	Агроекологія
Адреса викладання курсу	вул. Саксаганського 1, 79005, м. Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра екології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, 101 Екологія
Викладачі курсу	доцент кафедри екології, к.б.н. Цвілинюк Ольга Миколаївна
Контактна інформація викладачів	olha.tsvilynyuk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації проводяться в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю): вул. Саксаганського,1, ауд. 203. Також проводяться он-лайн консультації у системі Zoom після узгодження часу зустрічі
Сторінка курсу	https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=4263
Інформація про курс	Навчальну дисципліну «Агроекологія» розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання, обов'язкові для розуміння особливостей агроєкосистем, закономірностей їхнього функціонування. Тому у дисципліні представлено особливості використання природних ресурсів у процесі сільськогосподарського виробництва з врахуванням найближчих та віддалених його наслідків, шляхи оптимізації рослинницької й тваринницької галузей на базі екологічних принципів і законів; особливості альтернативного землеробства та біотехнологій; основи агроєкологічного моніторингу і екобезпеки продукції рослинництва і тваринництва.
Коротка анотація курсу	Курс «Агроекологія» є вибірковою навчальною дисципліною зі спеціальності 101 Екологія для освітньої програми бакалавра, яка викладається в VIII семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою).
Мета та цілі курсу	<p>Мета дисципліни: отримання знань про сучасну агроекологію, формування знань про особливості інтенсивних та адаптивних агроєкосистем, про покращення умов вирощування с/г рослин (міндобрива, оргдобрива, системи поливу), про різні способи захисту с/г рослин і тварин від хвороб і шкідників, про ГМО-організми, про органічне с/г виробництво.</p> <p>Цілі дисципліни. Виховати у студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на агроєкосистеми та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю, • здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан агроєкосистем, формулювати рекомендації щодо збереження довкілля. • вміння доносити результати досліджень до широкого загалу, • здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p><u>Основна література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Лагутенко О.Т. Агроекологія: Навчальний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2012. – 206 с. Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14770/Lagutenko_Knuga1_rtf.pdf?sequence=4&isAllowed=y Стійкий розвиток сільських територій у контексті реалізації державної екологічної політики та енергозбереження : кол. моногр. ; за заг. ред. Т. О. Чайки. Полтава : ВидавництвоПП «Астрая», 2021. 408 с. Режим доступу: http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10762/1/%D1%81.%20315%E2%80%93322.pdf Смаглій О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроекологія. – К., 2006. – 430 с. Режим доступу: https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127 Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроекологія» Шишацького району Полтавської області. Практичні рекомендації / Антоненко С. С., Антоненко А. С., Писаренко В. М. [та ін.]. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 200 с. Режим доступу: https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/118/1antonets_zem.pdf?sequence=5 Булик О. Б. Особливості маркування органічної продукції в Україні // Економічний простір, N 154, 2020. http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/471/459 <p><u>Додаткова література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Проблеми збалансованого природокористування в агросфері: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2-4 листопада 2016 р.). К.: ДІА, 2016. 240 с. Овсінський І. До кращого врожаю. Вибрані твори. Львів: Піраміда, 2009. 196 с. Косолап М.П., Кротінов О.П. Система землеробства No-Till. Київ, 2011. 372 с. https://docplayer.net/83336923-M-p-kosolap-o-p-krotinov-sistema-zemlerobstva-no-till.html Корнійчук М.С., Віннічук Т.С., Пармінська Л.М. Корнійчук М. С. Захист польових культур від шкідників і хвороб за технологій органічного виробництва // Збірник наукових праць Національного наукового центру "Інститут землеробства НААН". 2014. Вип. 1-2. С. 98-110. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpzeml_2014_1-2_17 ГМО: виклики сьогодення та досвід правового регулювання. 2015. http://www.ier.com.ua/ua/publications/books Світові технології в овочівництві. Посібник для вивчення спецкурсу студентами спеціальності 8.130.103 „Плодоовочівництво і виноградарство”. 2010, 78 с. Якушко С.І. Органо-мінеральні добрива: переваги та способи виробництва. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/21071/1/ORGANOM%c3%8dNERAL%ca%b9N%c3%8d%20DOBRIVA%20PEREVAGI%20TA%20SPOSOBI%20VIROBNI TSTVA.pdf;jsessionid=FB260C6C33C07362722CCDFDFA01E65F Цвілинюк О. Особливості розмноження лаванди вузьколистої (<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.) у ботанічному саду Львівського національного університету імені Івана Франка // Вісник Львівського ун-ту. Серія біологічна. 2018, Вип..79. С.195-202. Tsvilynyuk O., Telehii L. Application of salicylic acid in growing <i>Beta vulgaris</i> L. plants in the context of sustainable agricultural production // Environmental Problems. V. 6, № 1, 2021. P.21-28. Бойко О.В., Гончар О.Ф., Гавриш О.М., Небилиця М.С., Осокіна Т.Г. Шляхи зменшення впливу об'єктів тваринництва на навколишнє природне середовище // Агроекологічний журнал. №1, 2022. С.23-33. Бурковський О. Земельна політика як ключовий та невід'ємний елемент екологічної політики України. Аналітична доповідь. Київ ; Чернівці : Друк Арт, 2022. 52 с. <p><u>Інформаційні ресурси:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Журнал Федерації органічного руху України. – Режим доступу: http://organic.ua/ Агроекологічний журнал. - Режим доступу: http://journalagroeco.org.ua/
<p>Тривалість курсу</p>	<p>один семестр</p>

Обсяг курсу	90 годин, з них 30 годин лекцій, 20 годин практичних занять та 40 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Загальні і спеціальні (фахові) компетенції</p> <p>КЗ-2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>КЗ-8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>КС-2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.</p> <p>КС-5. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.</p> <p>КС-11. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР-02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.</p> <p>ПР-05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.</p> <p>ПР-08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.</p> <p>ПР-14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.</p> <p>ПР-22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти будуть</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості агроєкосистем, - різницю між інтенсивним і адаптивним с/г виробництвом, - ризики і небезпеки для середовища від інтенсивного с/г виробництва, - залежність здоров'я людини від ступеня інтенсифікації агровиробництва. <p>вміти</p> <ul style="list-style-type: none"> - проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень щодо використання агроєкосистем, - демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем у аграрному секторі і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, - прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв в агросекторі на навколишнє середовище, - пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних підходів в агровиробництві.
Ключові слова	агроєкологія, агрофітоценоз, сівозміна, мульчування, компост, вермикомпост, пестициди, гербіциди, фунгіциди, інсектициди, інтенсивне землеробство, адаптивне землеробство, органічне землеробство, система землеобробітку no-till, поверхневий обробіток ґрунту, агрозоценоз, агрофітоценоз, ГМО, органічний продукт харчування.
Формат курсу	очний
	проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Тематичний план вивчення дисципліни подано у табл. 1.
Підсумковий контроль, форма	Залік виставляється за підсумками поточної успішності, виконаних і захищених різних форм робіт (есе, кейс, доповідь, презентація), модульного контролю в кінці VII семестру.

Пререквізи ти	Для вивчення дисципліни студенти потребують базових знань із таких дисциплін: «Вступ до екологічної діяльності», «Загальна екологія та середовищезнавство», «Екологія рослин».
Навчальні методи та техніки, які будуть використуватися під час викладання курсу	Навчальні методи: <ul style="list-style-type: none"> • словесно-наочні та словесно-практичні методи навчання (розповідь, пояснення, проблемні бесіди, семінари-дискусії, презентації, доповіді, обговорення, ілюстрації, демонстрації, інформаційні технології та ресурси); • інтерактивні методи навчання (кейс-методи аналізу конкретних екологічних ситуацій, прес-конференції, мозковий штурм, метод проектів); • творче індивідуальне завдання. Форми навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації, робота в системі Moodle, самоконтроль.
Необхідне обладнання	для проведення лекцій - персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студентів проводиться за 100-бальною системою. Накопичувальна система балів протягом семестру: <ul style="list-style-type: none"> • есе, вирішення кейсу (практичні заняття, самостійна робота) – 45 балів (15x3) • презентація на обрану тему – 12 балів • доповідь на обрану тему – 10 балів • контрольна термінологічна – 6 балів • модуль тестовий (заключний) – 15 балів • модуль письмовий (відкриті питання) – 12 балів. Студенти в обов'язковому порядку повинні підготувати одну презентацію, одну доповідь, і розв'язати завдання всіх кейсів, написати термінологічну контрольну і два модулі (Теми доповідей і презентацій студенти обирають заздалегідь). За активну участь у обговореннях і дискусіях студенти отримують додаткові бали. Залік виставляється за підсумками поточної успішності, виконаних і захищених творчих індивідуальних завдань, модульного і підсумкового семестрового контролю. Академічна доброчесність: Роботи здобувачів є виключно оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються
Питання до модульних контролів (замірів знань)	Питання до модульних контролів представлені у системі Moodle https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=4263
Опитування	Кожен студент має можливість заповнити анонімну анкету у системі Moodle з метою оцінювання якості курсу.

Таблиця 1
Схема навчальної дисципліни «Агроекологія»

Тиж-день	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин протягом одного навчального тижня
Змістовий модуль 1. Хаактеристика агроекосистем і їхніх складових		
1	Лекція. Агроекологія як прикладна екологічна наука й основа екологізації АПК. Структурні елементи агроекосистеми, їх взаємозв'язок. Джерела енергії та особливості функціонування. Ланцюги живлення. Агробіоценоз і	Лекції – 2 год, сам. робота – 2 год

	<p>екотоп. Особливості їх формування. Класифікація агроєкосистем. Екологічні закони, що стосуються агроєкосистем.</p> <p>Сам.робота. Агросфера і агроландшафти, їх особливості.</p> <p>Л-ра: Смаглій О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроєкологія. – К., 2006. – 430 с. https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127</p>	
2	<p>Лекція. Особливості біотопу агроєкосистем. Ґрунт, і кліматичні умови як складові біотопу агробіоценозу Еколого-агрохімічна оцінка ґрунту. Агрокліматичні й агрометеорологічні фактори, їх роль у формуванні абіотичного й біотичного середовища, агробіоценозів, продуктивності с/г культур, поширення шкідників і хвороб.</p> <p>Пр.заняття. Види та способи зрошування. Крапельне зрошування, історія виникнення, ефективність. Наукові основи ефективного використання зрошуваних земель (доповіді).</p> <p>Сам.робота. Перегляд та аналіз фільму про різні системи зрошування (есе)</p> <p>Л-ра: Смаглій О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроєкологія. – К., 2006. – 430 с. https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127</p>	Лекції – 2 год, пр.заняття–2 год, сам.робота – 3 год
3	<p>Лекція. Агрофітоценоз як основа агробіоценозу, Структура і компоненти агрофітоценозу. Шляхи оптимізації видового складу структури агрофітоценозу. Чисті монокомпонентні та змішані багатоконпонентні посіви.</p> <p>Пр.заняття. Схеми сумісності і почерговості городніх культур – вивчення закономірностей.</p> <p>Сам.робота. Сумісність городніх культур. Принципи ущільнення посівів (кейс)</p> <p>Л-ра: Смаглій О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроєкологія. – К., 2006. – 430 с. https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 3 год
4	<p>Лекція. Екологосистемна організація рослинництва, сівозміна як структурна основа рослинництва. Структура і типи сівозмін. Оптимізація умов вирощування і просторової структури агрофітоценозу. Екологічні принципи формування сівозмін.</p> <p>Пр.заняття. Малопоширені в Україні с/г культури (персональні презентації).</p> <p>Л-ра: Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області. Практичні рекомендації / Антонєць С. С., Антонєць А. С., Писаренко В. М. [та ін.]. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 200 с. Режим доступу: https://dspace.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/118/1antonets_zem.pdf?sequence=5</p> <p>Сам.робота. Сівозміна - правила чергування культур в органічному землеробстві (кейс).</p> <p>Л-ра: Світові технології в овочівництві. Посібник для вивчення спецкурсу студентами спеціальності 8.130.103 „Плодоовочівництво і виноградарство”. 2010, 78 с.</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 3 год
5	<p>Лекція. Агрозооценоз, особливості формування, видовий склад, екологічна роль. Основні групи та видовий склад тваринних організмів. Стадо сільськогосподарських тварин і його вплив на пасовищний фітоценоз.</p> <p>Пр.заняття. Вплив тваринництва на навколишнє середовище (обговорення).</p> <p>Сам.робота. Внутрішньопопуляційні та міжвидові відносини між тваринними організмами у фермському зооценозі (кейс).</p> <p>Л-ра: Смаглій О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроєкологія. – К., 2006. – 430 с. https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 2 год
6	<p>Лекція. Еколого-системна організація тваринницької галузі. Структура тваринницьких екосистем, і процес біоконверсії. Зв'язок тваринницької і рослинницької галузей. Пасовищний і фермовий біоценози. Свійські тварини та особливості адаптації їх до середовища тваринницьких приміщень.</p>	Лекції – 2 год, сам. робота – 3 год

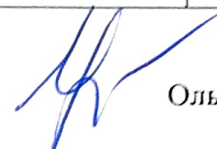
	<p>Сам.робота. Внутрішньопопуляційні та міжвидові відносини між тваринними організмами (кейс).</p> <p>Л-ра: Смаглій О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроєкологія. – К., 2006. – 430 с. https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127</p>	
7	<p>Лекція. Система удобрення і оптимізація живлення рослин. Мінеральні й органічні добрива. Вермикультура і біогумус. Наукові основи і санітарно-гігієнічні та екологічні аспекти використання добрив. Вплив добрив на урожайність сільськогосподарських культур, якість продукції та кругообіг речовин.</p> <p>Пр.заняття. Особливості органо-мінеральних добрив (обговорення, яке завершується написанням індивідуального есе).</p> <p>Л-ра: Якушко С.І. Органо-мінеральні добрива: переваги та способи виробництва.</p> <p>Сам.робота. На основі перегляду фільмів про вермикультуру розробити умови для влаштування квартирної вермикопостера. Підібрати аргументи для переконання мешканців влаштувати подібні компостери (кейс).</p> <p>Фільм: Вермикультура https://www.youtube.com/watch?v=ePMB4NgEOGI</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 3 год
8	<p>Лекція. Добрива як потенційні забрудники ґрунту важкими металами. Екологічне значення ґрунтового гумусу в умовах підвищеного забруднення важкими металами. Азотні добрива – плюси і мінуси. Проблема залишкової кількості нітратів. Небезпека від потрапляння нітратів у рослинну продукцію, ґрунтові води.</p> <p>Пр.заняття. Біоіндикація екологічного стану ґрунтів в умовах антропогенного забруднення (доповіді).</p> <p>Сам.робота. Небезпека від потрапляння нітратів у рослинну продукцію, ґрунтові води (есе).</p> <p>Л-ра: Лагутенко Т. Агроєкологія: Навчальний посібник. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2012. – 206 с. http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14770/Lagutenko_Knuga2.pdf?sequence=5&isAllowed=y</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 2 год
Змістовий модуль 2. Наслідки антропогенного впливу на агроєкосистеми.		
9	<p>Лекція. Техногенне навантаження і деградація ґрунтового покриву. Шляхи руйнування родючості ґрунту. Ерозія ґрунту. Водна ерозія та дефляція, причини їх виникнення. Захист ґрунту від ерозії. Ґрунтозахисна техніка й ґрунтозахисні сівозміни. Протиерозійна здатність ґрунтів. Еколого-технологічні групи ґрунтів та їх використання.</p> <p>Пр.заняття. Поверхневий обробіток ґрунту за І.Овсінським і прийнятність його використання на різних типах ґрунтів (обговорення).</p> <p>Сам.робота. Екологічна прийнятність системи землеробства No-Till (кейс).</p> <p>Л-ра: Косолап М.П., Кротінов О.П. Система землеробства No-Till. Київ, 2011. 372 с. https://docplayer.net/83336923-M-p-kosolap-o-p-krotinov-sistema-zemlerobstva-no-till.html</p> <p>Овсінський І. До кращого врожаю. Вибрані твори. Львів: Піраміда, 2009. 196 с.</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 2 год
10	<p>Лекція. Еколого-технологічна і санітарно-гігієнічна оцінка пестицидів та агрохімікатів. Класифікація пестицидів, їх використання. Міграція пестицидів у межах екосистеми та біосфери. Наслідки використання пестицидів. Нормування використання агрохімікатів у землеробстві.</p> <p>Пр.заняття. Агрохімікати як джерело забруднення середовища і с/г продукції (доповіді).</p> <p>Л-ра:</p> <p>Сам.робота. Сівозміна – основоположний елемент фітосанітарного стану с/г посівів (кейс).</p> <p>Л-ра: Захист польових культур від шкідників і хвороб за технологій органічного виробництва // Збірник наукових праць Національного</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 2 год

	наукового центру "Інститут землеробства НААН". 2014. Вип. 1-2. С. 98-110. http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpzeml_2014_1-2_17	
11	<p>Лекція. Радіоактивність та її вплив на агроєкосистеми, радіоактивне забруднення України. Сільськогосподарська радіоекологія. Джерела радіонуклідів в агросфері. Міграція радіонуклідів по с/г ланцюгах. Вплив іонізуючого випромінювання на рослини, тварини і агробіоценози. Радіаційний моніторинг сфери с/г виробництва.</p> <p>Сам.робота. Принципи ведення с/г виробництва і комплекс захисних заходів на територіях з підвищеним вмістом радіонуклідів (есе).</p> <p>Л-ра: Смаглий О.Ф., Кардашов А.Т. та ін. Агроєкологія. – К., 2006. – 430 с. Режим доступу: https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/handle/data/127</p>	Лекції -- 2 год, сам. робота – 3 год
12	<p>Лекція. Органічне землеробство, його принципові особливості. Використання біотехнології і генетично модифікованих організмів у рослинництві і тваринництві.</p> <p>Сам.робота. Приклади екологічно безпечних технологій вирощування польових культур (кейс).</p> <p>Л-ра: Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області. Практичні рекомендації / Антонєць С. С., Антонєць А. С., Писаренко В. М. [та ін.]. Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 200 с. https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/118/1antonets_zem.pdf?sequence=5</p>	Лекції – 2 год, сам. робота – 3 год
13	<p>Лекція. Маркування органічної продукції. Міжнародні сертифікати та внутрішньодержавні маркування. Експорт та імпорт с/г продукції в Україні. Найближчі перспективи.</p> <p>Пр.заняття. Вимоги та рекомендації щодо використання державного логотипа України для маркування органічної продукції (бесіда, обговорення).</p> <p>Л-ра: Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроєкологія» Шишацького району Полтавської області. Практичні рекомендації / Антонєць С. С., Антонєць А. С., Писаренко В. М. [та ін.]. Полтава, 2010. – 200 с. https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/118/1antonets_zem.pdf?sequence=5</p> <p>Методичні рекомендації щодо маркування органічних харчових продуктів та кормів. Київ, 2019. https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2020/05/Organic_law-guide-final.pdf</p> <p>Сам.робота. Навести приклади виробників органічної продукції в Україні (есе).</p> <p>Л-ра: Булик О. Б. Особливості маркування органічної продукції в Україні // Економічний простір, N 154, 2020. http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/471/459</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 3 год
14	<p>Лекція. ГМО: виклики сьогодення та досвід правового регулювання. Визначення ГМО. Три покоління генетично модифікованих рослин.</p> <p>Пр.заняття. Ситуація з використанням ГМО в Україні, з маркуванням готової продукції на вміст ГМО (обговорення, дискусія).</p> <p>Сам.робота. Створити список видів с/г рослин, які піддалися генетичній модифікації, зазначити ті сорти, які були зняті з виробництва (кейс).</p> <p>Л-ра: ГМО: виклики сьогодення та досвід правового регулювання. http://www.ier.com.ua/ua/publications/books</p>	Лекції – 2 год, пр. заняття – 2 год, сам. робота – 3 год
15	<p>Лекція. Агроєкологічний моніторинг у системі землеробства. Суть і особливості агроєкологічного моніторингу. Оцінка екологічного стану ґрунту і рослинного покриву. Норми антропогенного навантаження. Основні принципи економіки природокористування. Екологічні збитки. Точне землеробство і раціональне використання земельних і водних ресурсів.</p> <p>Сам.робота. Маловідходні та безвідходні технології сільськогосподарського виробництва, обґрунтувати доцільність застосування (есе).</p>	Лекції – 2 год, сам.робота – 3 год

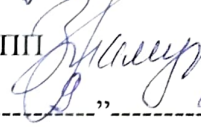
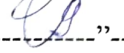

Л-ра: Стійкий розвиток сільських територій у контексті реалізації державної екологічної політики та енергозбереження : кол. моногр. ; за заг. ред. Т. О. Чайки. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2021. 408 с.
<http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10762/1/%D1%81.%20315%E2%80%93322.pdf>

Автор Ольга ЦВІЛІНЮК

 Голова методичної ради
біологічного факультету
Віталій ГОНЧАРЕНКО

“” 2022 р.

Гарант ОПП Звенислава МАМЧУР
“” 2022 р.